

"מדרגות לעתיד" **תוכנית פדגוגית עבור תלמידי 'קצה'**

כתבה : מיטל גוטמן
 כפר הנוער תו"ס, חרב לאת

תעודה טכנולוגית	תעודה 12 שנ"ל	תעודת 11 שנ"ל	תעודת 10 שנ"ל	
-----------------	---------------	---------------	---------------	--

רציונל התוכנית

תוכנית "מדרגות לעתיד" מבקשת לייצר מענה פדגוגי עבור תלמידים שאינם מוצאים את עצמם מצליחים במטרת העל של משרד החינוך, קרי, תעודת בגרות. התוכנית חושפת את התלמידים לידע בסיסי במקצועות הליבה, וכן מאפשרת לתלמידים חוויות הצלחה בשיטת "המדרגות". התוכנית בנויה על הקנייה ולמידה של השכלה בסיסית בצורה מודולארית, והישגים מדורגים בזמן קצוב. {כלומר, תלמיד שסיים מקצוע ברמה x יוכל להתקדם באותו מקצוע לרמה גבוהה יותר, ובמקביל להמשיך במקצועות השונים ברמה x}. התוכנית מעודדת את התלמידים לרכוש השכלה, להמשיך ולהתקדם על פי רמתם, לחוות הצלחה לימודית ובעיקר לייצר תחושת משמעות עבור הלמידה והשהייה בבית הספר. התוכנית ייחודית בכך שהיא נותנת מענה לימודי בסיסי, מדורג. ומבקשת להתעמק בתחום יצירתי נוסף לבחירת בית הספר (או לתלמיד).

חיבור התוכנית לתפיסת דרך כפר

תפיסת דרך כפר הינה ייחודית וכוללת בתוכה מרכיבים רבים. בהקשר תוכנית "מדרגות לעתיד" נדמה כי התוכנית מתחברת למספר מרכיבים שונים: תיקון הלב, עתיד, תיקון עולם.

תיקון הלב- נוער בסיכון מתאפיין בהרגשת תסכול וכישלון מניסיון העבר, מטרת התוכנית בעיקרה היא לייצר עבורו חוויה מתקנת, חווית הצלחה אמיתית שתביא לידי ביטוי את החוזקות ותגביר את הביטחון העצמי של התלמיד ביחס לתחום הלימודי והאישי.

עתיד- תוכנית 'מדרגות לעתיד' מייצרת עבור התלמידים תמונת עתיד אפשרית, תוך אופציה לעלות במעלה הדרך צעד אחר צעד לעבר כיבוש הפסגות השונות. כמו כן, התוכנית מאפשרת לתלמיד להרגיש משמעותי ביחס להתנהלותו והתקדמותו בבית הספר מבחינה פדגוגית, ולהגיע להישגים עתידיים בתעודות השונות.

תיקון עולם- כחלק מתוכנית 'מדרגות לעתיד' מרכיב המעורבות החברתית הינו משמעותי, ומהווה בסיס לקבלת התעודות השונות. זאת מתוך תפיסה כי מעורבות חברתית מייצרת בגרות, אחריות וסל של כישורי חיים המכניסים את התלמיד לקראת 'החיים שבחוץ'.

מבנה התוכנית

תוכנית "מדרגות לעתיד" כשמה כן היא- בנויה מדרגות מדרגות, כאשר כל מדרגה מייצגת היקף חומר לימודי מסוים בכמה מקצועות חובה ובחירה. התוכנית מבוססת על חומרי הלמידה של תוכנית היל"ה, אך יש צורך בשינוי התוכניות בהתאם לאוכלוסיית היעד {תלוי גיל, כיתה, עולים/ותיקים}.

דרישות	7 מקצועות לימוד	7 יחידות גמר	10 יחידות לימוד	14 יחידות לימוד
	4 מקצועות חובה	4 מקצועות חובה	1-3 בגרות	7 יחידות טכנולוגיות
	3 מקצועות בחירה	2 מקצועות בחירה	7-9 בחינה פנימית	4 יחידות פנימיות
	חובת למידה : ספורט התנדבות : 30 שעות נוכחות בפעילות בית ספרית : 80%	חובת למידה : ספורט התנדבות : 30 שעות נוכחות בפעילות בית ספרית : 80%	חובת למידה : ספורט התנדבות : 30 שעות נוכחות בפעילות בית ספרית : 80%	חובת למידה : ספורט התנדבות : 30 שעות נוכחות בפעילות בית ספרית : 80%
פריסה:	מקצועות חובה:(פנימי)	מקצועות חובה:(פנימי)	מקצועות חובה:(פנימי)	מקצועות חובה (בגרות)
	שפה	שפה	שפה	מתמטיקה
	מתמטיקה	מתמטיקה	מתמטיקה	אנגלית
	אזרחות	גיאוגרפיה	אזרחות	7 יח"י טכנולוגיות
	אנגלית	אנגלית	אנגלית	
	<u>מקצועות בחירה</u> בהתאם למה שבית הספר יכול "לספק" – עדיפות למקצועות יצירתיים		<u>בחירה – בין 1 ל 3 יח' :</u> יחידות טכנולוגיות ספרות אנגלית מתמטיקה	בחירה – 1 יח"י בגרות : אזרחות / לשון/ ספרות
			<u>מקצועות בחירה</u>	
		1 יחידה טכנולוגית		

(*) הדרישות לתוכנית לקוחות מתוכנית הי"לה- תוכנית 'מדרגות לעתיד' מוסיפה את הפן היצירתי)

תוכנית 'מדרגות לעתיד' מבוססת על:

1. איתור ומיון התלמיד לרמתו.
2. מקצועות חובה
3. מקצועות בחירה
4. מקצועות בהן יש חובת נוכחות
5. 80% נוכחות בפעילות חברתית
6. ביצוע של שעות התנדבות לקהילה.
7. התקדמות מהירה ב"מדרגות" (גג חצי שנה למדרגה)
8. ימי עבודה – במקומות עבודה מוסדרים בקהילה הקרובה. (כדי לייצר פלטפורמה ללמידה בשטח וכדי לרתום את התלמידים ללמידה)
9. היבחנות 'יצירתיות' או הוספה של מקצוע בחירה שבא מהעולם היצירתי. { סנדת נגרות (החוזה בעין שמר¹), סנדת תיאטרון (עדי שגב²), חממה חקלאית בתוך בית הספר (גינן טיפולי, וכד'..)
10. הכנה לצוות הפדגוגי, רתימת ההנהלה, ורכז פדגוגי לתוכנית.

מטרות התוכנית

- לתת מענה לימודי (ברמות שונות) המתאים לאוכלוסיית 'נשירה סמויה', אשר לרוב חסרה בלימודי השכלה בסיסיים.
- לאפשר לתלמיד להתקדם על פי רמתו, תוך העלאת מוטיבציה ויצירת הצלחות בזמן קצוב ותחום.
- 'תחליף לימודי ופדגוגי' לתלמידים ש'אינם בגרותיים'.
- לאפשר לתלמיד מרחב התנסויות חדשות אשר יעוררו תחומי עניין נוספים בחייו.

מדדי הצלחה

בגלל שהתוכנית כוללת בתוכה מתן 'תעודות' בכל מדרגה, נראה שאלו יהיו מדדי ההצלחה. כיוון שתעודה תינתן רק במידה והצליח להשיג את הנדרש בכל המקצועות, הדבר יעיד גם על כבדת הדרך שעבר התלמיד ביחס למקצועות החובה והבחירה, וכן גם על הצלחתו של הצוות החינוכי בעמידה בתוכנית.

התוכנית הזו תצליח אך ורק אם כל הצוות החינוכי הפדגוגי יהיה מכוון אליה, כיוון שהיא דורשת עבודה מערכתית שיתופית. במידה ובמקצוע אחד לא יעבדו על פי המודל, אי אפשר יהיה להוציא 'תעודה' על סמך המדרגה שבה התלמיד נמצא. לכן, הצלחה של תלמיד בהשגת 'תעודה' היא מדד הצלחה גם עבור הצוות החינוכי.

תקציב נדרש

1. תפקיד רכז התוכנית הפדגוגית- ליווי למורים המקצועיים וליווי למחנך.
2. תפקיד רכז מקומות עבודה- רכז שטח
3. השתלמות הכנה למורים – הכוונה ללמידת חומרי 'יסוד'
4. צילום חומרים – חוברות עבודה לתלמיד ולמורה
5. תקציב לסדנה (מקצוע בחירה) יצירתית

מעגלי ההשפעה של התוכנית

ראשית, מעגל ההשפעה המשמעותי ביותר הוא כמובן אוכלוסיית הנוער הנמצא ומוגדר ב'נשירה סמויה' – מעגל זה אמור לקבל את המענה הלימודי המתאים עבורו, וההשפעה על מעגל זה היא הכרחית וראשונית. מעגל השפעה נוסף הוא 'חדר המורים' – למורים המלמדים תלמידים מאוכלוסיית היעד, יהיה מענה לימודי הולם. מורים רבים שנמצאים כיום במערכת מתוסכלים מכך שאין מענה חינוכי ולימודי עבור אוכלוסייה זו. מעגלי השפעה רחבים יותר קשורים לחברה כולה, בעיקר כשמדובר על 'הדור הבא' – בתקווה שמעגל 'הנושרים הגלויים' יצטמצם נוכח מענה לימודי מתאים עבור אוכלוסיית 'הנושרים הסמויים'.

אתגרים צפויים

1. רתימת ההנהלה להתעסקות עם נוער 'שוליים' – והשקעה באוכלוסיית הקצה. אוכלוסייה שלרוב 'שקופה', ואין מי שיילחם עבורה.
2. הכשרה של הצוות החינוכי
3. עבודת צוות (מחנך – מורים מקצועיים- מנהל – מורים סדנאות – רכז מעורבות חברתית – במידה ויש מקום עבודה מטעם בית הספר- רכז מקומות עבודה)
4. מעקב צמוד אחר כל תלמיד בהקשר לימודי . (תיק לימודי אישי)
5. רתימת התלמידים ל'הצלחה' – ולאמונה בעצמם.
6. תקציב

